

2. Nosratabadi, S., Atobishi, T., & HegedHus, S. (2023). Social Sustainability of Digital Transformation: Empirical Evidence from EU-27 Countries. Отримано з <https://arxiv.org/abs/2305.16088>
3. Ukraine on the digital path to the EU: Integration challenges. Отримано з <https://itukraine.org.ua/en/ukraine-on-the-digital-path-to-the-eu-integration-challenges/>
4. The Digital Government of Ukraine. *Проекти*. Отримано з <https://thedigital.gov.ua/projects/>

Оленіч В.В.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
студентка МП-2 «Економіка»

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ

Розпочинаючи із 22 лютого 2022 року економіка України перебуває в ситуації катастрофічного шоку. Аграрний сектор, який є ключовим елементом продовольчої безпеки, зіткнувся із безпрецедентними ризиками: фізичне руйнування інфраструктури, зруйновано понад 250 тис будівель та ускладнення логістики через блокування портів, що впливає на подовження маршрутів і термінів поставок, а також до збільшення вартості логістики в середньому в 3-4 рази. Також серед ризиків виділяємо мінування земель, на сьогодні в Україні заміновано приблизно 156 тисяч км² території або 26% від усієї площі держави, що можна порівняти із площею чотирьох Швейцарій, та дефіцит ресурсів. В зазначених умовах традиційні методи управління повністю втрачають ефективність, бо не дозволяють оперативно реагувати на зміни середовища, оптимізувати витрати та підтримувати стабільність виробничих процесів. Саме в цей момент цифрові інструменти (аналіз Big Data, хмарні системи обліку та планування, дистанційне зондування, дрони) переходять з категорії «інновації» у категорії «операційної необхідності» та «інструментів стійкості». Ключова проблема полягає у відсутності адаптованої до військових ризиків чіткої моделі цифрової трансформації, яка могла б допомогти аграрним підприємствам ефективно використовувати державну фінансову допомогу, оперативно управляти ризиками активів та забезпечувати економічну стійкість. Отже, актуальності набула необхідність розробки практичного механізму застосування цифрових інструментів, що дозволить українським агропідприємствам не тільки підвищити ефективність, а й забезпечити стійкість та потенціал для швидкого повоєнного відновлення в умовах обмеженості фінансових ресурсів.

Інноваційні напрямками вирішення проблеми є наступні. По-перше, створити централізовану національну хмарну платформу, яка зможе об'єднати аналітику, інструменти підтримки агропідприємств та управління ризиками. Тобто за допомогою даної платформи зможе відбуватися моніторинг ризиків у реальному часі (це відбуватиметься на основі аналізу супутникових даних, штучного інтелекту та дронів), інтеграція із державними секторами (зادля спрощення доступу до фінансування). Також з'явиться єдиний цифровий кабінет фермера, в якому можна здійснювати управління землями, логістикою, державною підтримкою та страхуванням.

По-друге, впровадити систему «розумного управління ресурсами»- поєднати інноваційні речі (ШІ та IoT) задля оптимізації витрат на добрива, паливо, енергію та воду. Як приклад IoT сенсори в полях задля моніторингу стану ґрунту, рівня вологості та добрив.

По-третє, використовувати супутникові технології та дрони задля «цифрового розмінування». Тобто залучати штучний інтелект та автономні дрони, задля картографування та моніторинг небезпечних територій. За допомогою штучного інтелекту зможемо аналізувати супутникові зображення в реальному часі задля виявлення замінованих територій та місцерозташування вибухонебезпечних залишків.

По-четверте, запровадити програму відновлення агросектору на основі відкритих цифрових стандартів, а також співпраці науковців, держави та бізнесу. До елементів даної програми віднесемо систему оцінки цифрової зрілості підприємств, задля визначення пріоритетів інвестицій, інкубатор агротехнологій для стартапів, а також фонд цифрової трансформації, ідея якого схожа на European Innovation Council.

По-п'яте, створювати в регіонах цифрові центри, які надаватимуть агропідприємствам спільний доступ до техніки, аналітики та технологій. Це допоможе ряду підприємців навчитися цифровим технологіям, кіберзахисту та агроаналітиці, що є дуже важливим для майбутнього розвитку та виходу на міжнародні арени. Також завдяки даним центрам з'являться загальні агро дані по регіонах, які є більш точними, оскільки вони охоплюватимуть усіх підприємців, та можна буде проводити аналіз на їх основі.

По-шосте, створити динамічний логістичний хаб, в якому будуть використовуватись хмарні платформи та штучний інтелект задля оптимізації логістичних ланцюгів у реальному часі, що зможе мінімізувати вплив на збільшення вартості та подовження маршрутів. До прикладу, на сьогодні в Україні наявна проблема блокування портів та через це збільшення вартості логістики. На основі отриманих даних від прикордонних пунктів, річкових терміналів та залізничі система буде пропонувати найбільш швидкий та економічно вигідний маршрут, при цьому прогнозуючи можливі затримки на кордонах (через AI-прогноз черг) та зміну вартості перевезення.

Повномасштабна війна, яку розв'язала росія, створила для аграрного сектору України, що стратегічно важливим для продовольчої безпеки світу, критичні виклики. Які полягають від фізичного руйнування інфраструктури та мінування 156 тисяч км² територій до 3-4 кратного збільшення вартості логістики та дефіциту ресурсів. В зазначених умовах традиційні управлінські підходи виявились неефективними, а цифрові інструменти перейшли з категорії «інновації» у категорії «операційної необхідності». Зазначені вище інноваційні підходи формують адаптовано до військових ризиків та комплексну модель цифрової трансформації, яка має вирішальне значення для сьогоднішнього виживання та майбутнього відновлення агросектору. Реалізуючи запропоновані підходи Україна зможе перетворити воєнний шок на каталізатор модернізації, дозволяючи агропідприємствам досягти операційної стійкості та закласти фундамент для високотехнологічного зростання.

Список використаних джерел

1. В Україні заміновано 26% території, – ДСНС. *Львівський портал | Новини Львова*. URL: <https://portal.lviv.ua/news/2024/04/04/v-ukraini-zaminovano-26-terytorii-dsns>
2. ЗВІТ ПРО ПРЯМІ ЗБИТКИ ІНФРАСТРУКТУРИ ВІД РУЙНУВАНЬ ВНАСЛІДОК ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ. *Kyiv School of Economics - Kyiv School of Economics*. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/02/KSE_Damages_Report-November-2024-UA.pdf
3. Інфляційний звіт. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2025-Q3.pdf?v=14

Палієнко Т.П.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
докторка філософії з економіки,
старша викладачка кафедри економічної теорії

ЗЕЛЕНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ У СТРАТЕГІЇ ПІСЛЯВОЄННОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Повномасштабна війна в Україні спричинила безпрецедентні економічні та інфраструктурні руйнування, поставивши перед нашою державою надзвичайні виклики у сфері макрофінансової стабільності та повоєнної відбудови. За оцінками Світового банку,